

Prvá polovica 21. storočia
Viedeň – Rakúsko

Elias bol samotár. Podobne ako väčšina jeho rovesníkov mal svoje zvyky, absurdné drobné mánie a nejasný pocit, že svoj život nežil dosť intenzívne. Osobné veci si puntičkársky udržiaval v poriadku. V šatníku viseli dokonale vyhladené a zoradené košeľe. Topánky usporiadané podľa odtieňa a naleštené so zmyslom pre detail, hraničiacim s posadnutosťou.

Starý muž mal aj nejaké tie tajomstvá. V dôležitých okamihoch života podvedome opakoval ten istý rituál: nehlučne behal prstami pravej ruky po klávesoch imaginárneho klavíra, ktorý videl iba on. A ani po tridsiatich rokoch od smrti svojej ženy neprestal prestierať pre dvoch.

Volal sa Elias Ein. Pochádzal z veľkej a starej židovskej rodiny z východnej Európy, ale jeho rodová línia

už patrila minulosti: vo vojnovom besnení bola úplne vyhladená.

Elias a jeho sestra Yelena boli poslednými dvoma nositeľmi jej mena. Oboch bezdetných potomkov dnes už gniavila staroba.

Na začiatku dvadsiateho prvého storočia im ostala už len matná spomienka na to, čo im kedysi rozprával otec a pred ním otec jeho otca, na vzdialený závan rozkvetu a zlatých čias.

Elias si však z toho obdobia zachoval aj čosi iné: starodávnu hraciu skrinku, na ktorej mu záležalo viac než na čomkoľvek inom. Dala mu ju mama, keď bol ešte dieťa, a on si ju odvtedy chránil ako sviatosť.

Skrinka bola z cédrového dreva vykladaného perleťou. Mechanizmus ukrytý v skrinke s dvojitém dnom sa natáhoval z boku pomocou nenápadnej oceľovej kľuky. Aj po toľkých rokoch nádherne hrala slávnu melódiu z Rachmaninovej Rapsódie na Paganiniho tému a-mol, opus 43. Bola to jeho obľúbená skladba.

Celé Eliasovo dedičstvo sa zmestilo do tejto skrinky. Pod vrchnákom zdobeným motívom šachovnice sa ukrýval vnútrajšok z ošúchaného purpurového zamatu. Poskytoval dostatok miesta pre poklady starého pána: tri rodinné fotografie s otrhanými rohmi, zlatú obrúčku, korešpondenciu a nefunkčnú pištoľ značky Luger.

Zbraň kedysi patrila Eliasovmu otcovi. Uchovával ju ako relikviu. Stelesňovala spomienku na hrôzostrašné chvíle, ktorými prešla jeho rodina.

Elias sa vôbec nevyznal v politike. Mimochodom, nebol ani trochu spoločenský. Jeho plachá povaha sa definitívne prejavila, keď dosiahol tridsaťtri rokov, vek v ktorom stratil Annu, jedinú ženu svojho života, ktorá mu však nepovila potomka. Obrúčka ležiaca už viac ako tridsaťpäť rokov v hracej skrinke patrila jemu.

Počas dlhých rokov, ktoré prežil vo Viedni ako zamestnanec veľkej poisťovacej spoločnosti Meyer, si deň za dňom bez akýchkoľvek výkyvov svedomito vykonával svoju prácu.

Zdalo sa, že naplnil svoj osud jednoduchého, nenápadného človeka. A keď sa ocitol na prahu sedemdesiatky, netúžil po inom, než opustiť veľkomesto, v pokoji prežiť starobu a podľa možnosti čo najdlhšie čakať na okamih, keď ho oslabené telo zradí a príde si po neho zubať.

Odpovedal na realitný inzerát. Viedenský maklér firmy Rainergasse ponúkal za dobrú cenu jednoduchý dom v Hornom Rakúsku, presnejšie v Braunau am Inn – nevelkom meste na rakúsko-nemeckých hraniciach.

Tunajší kraj sa síce v lete zadúšali letné sparná a zimy tu boli drsné, ale mesto obklopovali hlboké lesy ako stvorené na osamelé prechádzky.

Okrem toho, obydlie malo čosi do seba. Elias sa dozvedel, že niekdajší domov colníka s priechelím okrovej farby a oknami v bielych rámoch, tu stojí už dvesto rokov. Stál mimo dediny a napriek svojmu veku vyzeral zachovalo. Gazdinej trvalo celé hodiny, kým ho dala do poriadku. S obdratým lakom a dreveným obložením

si však nijako nedokázala poradiť. Dobové zariadenie domu bolo v cene, čo bolo veľmi pohodlné.

Celok tvorilo šesť miestností, aspoň podľa inzerátu. Na medziposchodí bola kuchyňa so stolom z masívneho dreva a starou pecou na uhlie. Susedila s malým salónom, do ktorého Elias čoskoro postavil kreslo nazývané ušiak potiahnuté hnedým zamatom a knižnicu, čo si priniesol z Viedne. Druhý, honosnejší salón bol väčší, steny mal obložené vyrezávaným dreveným obkladom. Tu sa prijímali návštevy.

Na poschodí boli dve izby. Elias si vybral priestrannejšiu, druhá ostala prázdna. Obe miestnosti spájala kúpeľňa s opotrebovanými keramickými obkladačkami a doškriabanou armatúrou. Na tomto mieste bolo nejasne cítiť prítomnosť colníkovej rodiny. Boli to skromní ľudia, ale mali úroveň, pomyslel si Elias...

Osamotený, bokom stojaci dom všedným vzhľadom maskoval svoju skutočnú podstatu: oplýval bohatstvom spomienok a minulosťou, ktorú nebolo možné vymazať. Vyžarovalo z neho vnútorné teplo, no precítil ho iba ten, kto si dal námahu a pozorne ho vnímal.

Preto sa mu dom zapáčil: vo svojej podstate bol taký ako on...

Elias doriešil posledné formality spojené so sťahovaním. Zakrátko si našiel aj pomocníčku do domácnosti. Prísnu ženu, typickú Rakúšanku, ktorá počúvala na meno Renata Polsterová.

Vyššie päťdesiatročnej, nepríťažlivej a chladnej gazdinej sa rozhodne nedala uprieť výkonnosť.

Dohodli sa, že Polsterka, ako ju v kraji prezývali, nastúpi do práce hneď na druhý deň.

Bol september. Mestečko Braunau vyzeralo ospanlivejšie než zvyčajne.

V jedno obyčajné popoludnie sa Elias rozhodol prebrázditi jeho uličky, keď tu jeho pozornosť upútalo malé, osamelé stojace, tmavé a zaprášené starinárstvo. Vyzeralo opustené. Pri pohľade do výkladu mu pohľad padol na zvláštny predmet tróniaci vnútri na starom drevenom podstavci.

Keď podišiel bližšie, z tmy vystúpili všetky detaily

nádhernej starožitnej šachovnice vytesanej do svetlého, ebenom vykladaného mramoru. Zdalo sa, že sa v prítmí chveje.

Dvere boli pootvorené. Elias vošiel do obchodíka. Nikde nikto.

Všimol si, že figúrky sú rozložené. Ich postavenie naznačovalo, že tu je rozohraná ťažká partia, v ktorej sú čierni vo výhode.

Podvedome natiahol ruku k bielemu kráľovi.

– A prečo si myslíte, že bieli sú na ťahu? – zarazil ho hlboký hlas ako zo záhrobia.

Eliasa striaslo. V zázemí obchodíka zbadal dve svietiace škvvrny s opálovými zábleskmi, svit na neho upretého pohľadu.

Elias neodpovedal.

Vtom pocítil, že neznámy kráča k nemu. V jeho zornom poli sa objavila postava. Človek, ktorý pri ňom zastal, celkom isto pochádzal z pradávnych čias. Patriarcha či akási sfinga, čo tu bdie ako stráž pred bránou nejakého tajomného chrámu.

Elias sa pokúsil skryť svoje prekvapenie a po krátkom mlčaní, vďaka ktorému znova nadobudol pokoj, povedal:

– Je to naozaj krásna figúrka, však?

– Áno, naozaj je krásna, – pritakal starý muž tónom skutočného znalca šachu. – Pre tých, čo sú v kráľovej priazni, pre tých, čo vedia, že šach je súboj, ktorý niekedy môže človeka stáť život...

Elias si znova obozretne dal načas, potom sa spýtal:

- Koľko stojí?
- Nie je na predaj...
- Smiem sa opýtať prečo?

Nato patriarcha akoby sám pre seba zahundral:
„V ten deň, keď táto partia skončí, budem sa s ňou môcť rozlúčiť.“

Elias sa otočil tvárou k neznámemu. Zdalo sa, že pohľad na neho prebudil starožitníkovu zvedavosť.

- Nestretli sme sa už niekde? – spýtal sa.
- Nemyslím.

– Naozaj? Vlastne ste mi neodpovedali na otázku, ako ste prišli na to, že na ťahu sú Bieli.

– Logicky, – odvetil Elias. – Ba povedal by som, že dokonca matematickou dedukciou. Stačili by štyri ťahy, aby bieli prišli o kráľa. Myslím, že by som dokázal späť-ne opísať priebeh hry.

Muž sa na okamih zarazil, potom riekol:

– Vec sa má tak, že hráč s čiernymi figúrkami čaká na súperov ťah už... viac ako osemdesiat rokov.

– Fíha! – zvolal naivne Elias. – To znamená, že nemám šancu kúpiť ju od vás...

Neznámy muž podišiel o krok bližšie, akoby sa chcel vo svetle Eliasovi lepšie prizrieť.

Vtom sa tajomnému starožitníkovi rozšírili zreničky v svetlých očiach. Potlačil silné pohnutie a tichým hlasom povedal:

– Sof. Volám sa Gustav Sof.

Teší ma, som Elias Ein. Hovorte mi Elias.

Obaja muži sa pri zoznamovaní vzájomne preme-

riavali.

– Herr Sof, – ozval sa Elias zdvorilo, – dovoľte, aby som vám dal svoju vizitku pre prípad, že sa táto hra jedného dňa skončí. Možno vám budem za ňu môcť ponúknuť dobrú cenu...

– Vďaka, – mechanicky odvetil starý obchodník. Mysľou bol úplne inde.

Elias sa už zberal ku dverám, keď na neho Sof zavolať:

– Prepáčte, Herr Ein, vlastne by som vám chcel navrhnúť obchod...

Elias prikývol.

– Bol by som ochotný vám ju ponúknuť, – pokračoval Sof. – Je to vzácny kus, chápete... pod podmienkou... že pristúpíte na ukončenie tejto partie... ako môj súper. Čo vy na to?

– Nuž, práve som sa nastáhoval do Braunau... Možno by som tu rád niekoho spoznal. Tak teda platí! Povedzme zajtra večer?

– Výborne! Uvidíme sa zajtra, – potvrdil Sof a zamyslene sa díval, ako sa Elias Ein vzdáľuje kľukatými dláždenými uličkami.